

СТ А Н О В И Щ Е

за

дисертацията на Илко Винчев Димитров на тема:

„Гавриил Кръстевич – възгледи и църковно-обществена дейност“

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Теология“ в професионално направление 2.4. „Религия и теология“ от научно жури на СУ „Св. Климент Охридски“

Това становище се представя в качеството ми на научен ръководител на дисертанта.

Данни за докторанта

Илко Винчев Димитров е роден в Смолян през 1966 г. Израства в будното родопско селище Момчиловци. Завършва право в СУ „Св. Климент Охридски“ Преди 10-на години стремежът му да получи задълбочено и систематизирано знание в областта на богословието го доведе в БФ. След успешното завършване на магистратура по Богословие той спечели конкурс за редовен докторант по История на БПЦ. Женен, с две големи момчета и успешна адвокатска практика. Илко Димитров стана докторант с ясно формулирана цел – работа свързана с църковно-народната борба и търсене на правно-канонични аргументи в защита на БПЦ. Рядко подреден и постоянен човек. Свързва ни и Поклонническият път „Рилският Чудотворец“ – Илко е съмишленик и участник още от първата 2010 г.

Данни за процедурата

Илко Димитров е зачислен за редовен докторант със заповед на Ректора на СУ РД 20-919/29.06.2017 г. в професионално направление 2.4. Религия и теология (История на БПЦ). Отчислен е с право на защита по предложение на катедра „Историческо и Систематическо богословие“, потвърдено с решение на ФС (прот. № 1/18.09.2020) и последваща заповед на Ректора на СУ (РД 20-1444/24.09.2020). Работата му беше готова още при отчислението, но пандемията и разделянето на старата ни катедра забави с няколко месеца вътрешното обсъждане. През целия период на докторантурата докторантът стриктно изпълняваше индивидуалния си

учебен план и работеше много методично върху дисертационното си съчинение. Илко Димитров бе особено активен в написването на научни статии и доклади, като успя да публикува значителен брой текстове, както по темата на дисертацията, така и по теми от областта на богословието изобщо. Той участваше, както в организираните от катедрата и научния ръководител проекти, конференции и научни форуми, така и в традиционни за БФ начинания като „Св. Климентовите четения“. В това отношение бе наистина образцов докторант. Към настоящия момент сме в очакване на публикуването на още две статии в научни сборници.

Данни за дисертацията

Като научен ръководител познавам детайлно, както цялостната работа на докторанта, така и представения текст за дисертация, както и различните етапи през които мина колегата при оформянето на настоящето съчинение. Както в цялост, така и в отделните детайли дисертационното съчинение е изпълнено умело и балансирано. В процеса на работата се наложиха някои промени, но като цяло докторантът следваше последователно първоначалния замисъл.

Поради краткия обем на становището моето изложение ще бъде преди всичко в качеството ми на научен ръководител, който добре познава цялостната работа на дисертанта, без да се спирам на отделните детайли, върху които ще говорят повече колегите от научното жури.

Темата

Темата на дисертацията отдавна беше планирана и на самия докторант беше известно още преди кандидатстването, че Гавриил Кръстевич ще бъде обект на изследването. Стремехът беше да извадим от забвението, особено в църковните среди, тази така заслужила и многостранна личност и да покажем неговите приноси в решаването на българския църковен въпрос. Моето желание беше човек с юридическо образование да разнищи по-детайлно изграждането, идеите и участието на Кръстевич в църковно-народното дело именно като виден юрист и добър познавач на каноните на Църквата. Тук приятна изненада беше това, че докторантът разшири кръгозора и включи частта с практическата реализация на тези умения у Гавриил Кръстевич, посредством организацията и управлението на Източна Румелия. Втори замисъл беше да се изследват историографските начинания на Кръстевич и тяхното влияние при оформянето на неговите възгледи и реализирането им, както в църковно-народното дело, така и в политическото управление. И трето, но най-важно: да се изследва и представи църковникът Гавриил Кръстевич и конструктивното му участие както в постигането и

изграждането на възстановената Българска църква, така и в нейната правно-канонична защита.

Основна трудност при реализирането на подобен замисъл е непрекъснатото придържане към богословските аспекти и желанието ни да избегнем чисто историческата канава, която често изгражда един шаблон за изследваната личност. Въпреки рутинното използване на изворите, което бе направено стриктно, тук желанието бе да се вникне и анализира по-дълбоко в личността (от детските години до старостта), образованието, идеите и професионалното им реализиране на църковно-народното поле. Като цяло голяма част от този замисъл е изпълнена, друга остава и за следващи по-малки и по-детайлни изследвания.

Достойнства и приноси на дисертационния труд

В българското богословие беше необходимо такова изследване – то е израз и на нашата почит и будна памет към заслужилите възстановители на родната ни Църква и Отечество. Най-напред докторантът много детайлно и последователно изследва наличните извори, както архивни, така и публикувани. Въпреки изградената обща представа, че Кръстевич е забравен, в историческата наука на него са посветени доста изследвания, както и по-публицистични писания. В този случай бе труден балансът – доколко ще се влияе докторантът от предните изследователи и доколко ще успее да реализира първоначалния замисъл. В това именно е и приносът, но и неудобството на подобно изследване – отстоянието и балансът. По мое мнение докторантът успя да се дистанцира, въпреки притегателният изкус на утвърдения в историографията образ, в което има особен и трудно постигнат принос. Към достойнствата трябва да посочим и умело балансирания план и обем на съчинението. Задачата беше да се направи умело и стегнато изследване, в рамките на предварително зададен умерен обем, без да се позволява каквото и да е разточителство. Доволен съм, че в тази част задачата е изпълнена 100%. Стегнатият обем не лиши изследването от всеобхватността на първоначалния замисъл. Приемам посочените от автора научни приноси.

В процеса на работата колегата Димитров успя да изчисти доста от слабостите (преди всичко от технически характер), разбира се винаги може да се желае и още. По настоящата процедура нямам съвместни публикации с колегата Илко Димитров.

Заключение

В заключение бих искал да изразя убеждението си, че представеният дисертационен труд е добре документирано и професионално изпълнено изследване, което внася своя принос по зададената тема. Работата отговаря на

изискванията за дисертация за присъждане на научната и образователна степен „доктор“ по научната специалност „Теология“ в професионално направление 2.4. „Религия и теология“. Това ми дава основание с удоволствие да гласувам **положително** за дисертацията и да призова, и уважаемите членове на научното жури да подкрепят труда на колегата Илко Димитров.

Св. мчк Юстин Философ
01.06.2021 г., София

Доц. д-р Павел Павлов